

VAKOK VILÁGA

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének

FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor
A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöke
Felelős kiadó: Dr. Bódi István főtktár
Szerkesztő Barna Zoltán

Kiadóhivatal:
Budapest XIV., Május 1. út 47.
Telefon: 210-440

SSN 0209-6765

V A K O K V I L Á G A

a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor elnök
 Szerkesztő: Barna Zoltán
 Felelős kiadó: Dr. Bódi István főtítkár
 Kiadóhivatal: 1146. Budapest, Május 1. ut 47.
 Telefon: 210-440

T a r t a l o m j e g y z é k

	oldal
Dr. Vas Tibor: Bel- és külpolitika	2
Joódy Anna és Barna Zoltán: Hatvan éves a magyar vakok szövetsége	3
Elnökségi ülés	5
Megyei szervezeteink életéből:	
Borsod-megyei tudósítás	6
Somogy-megyei tudósítás:	7
Heves-megyei tudósítás:	8
Barna Zoltán: Elhunyt Rácz Lilla	8
Ihász Kovács Éva: Requiem - In memoriam Rácz Lilla -	9
Jákóci József Attila: Futó-énekü viz - Rácz Lilla emlékének -	10
Gyuricza András: 25 éves jubileumi ünnepség Bercelen	10
Dr. Csocsán Lászlóné és dr. Holtzer Lóránt:	
Látássérültek számítástechnikai képzése /II.rész/	14
Kiss János: Törődjünk többet egészségünkkel!	
Szemünk és betegségei /I.rész./	16
Helyreigazítás	17
Dr. Molnár Katalin: Nők részére	
Holló Vera: Téli bőrápolás	17
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat	18
Barna Zoltán: Zenei rovat.	
Kárpáti Tünde: Örök muzsika. Barna István könyvének ismertetése /I.rész/	19
György Tamás: Technikai rovat	
A rádió. /Általános ismertetés. I.rész./	20
Tóth Lajos: Kulturális életünk eseménynaptára	21
Rénes József: Sportrovat.	
Dosek Lajosné: Világcsucs és magyar csucsok a magyar-lengyel atlétikai versenyen	21
Kuminka Györgyné: Uttörőrovat.	
Hireink	23
Látogatás a régi iskolában	23
Fejtörő	24
Közlemények	24
Innen-onnan	24

Dr. Vas Tibor:

Bel-és külpolitika

Október 26-án összeült az Országgyűlés, amelyet Apró Antal elvtárs, az országgyűlés elnöke nyitott meg. Ismertette az újonnan megválasztott képviselők nevét, valamint egyes bizottságok vezetőségében történt változást. Felterjesztette a napirendet, mely szerint megtárgyalták az oktatási miniszter beszámolóját a közlekedéspolitikai koncepció végrehajtásáról és továbbfejlesztésének főbb irányairól. Továbbá bejelentett három interpellációt is.

Dr. Polinszky Károly oktatási miniszter elvtárs ismerette az 1965 óta bekövetkezett változásokat, eredményeket és szólt a hibákról, vizolta a jövő feladatait is. Hangsúlyozta, hogy az általános iskola fejlesztését, az oktatás minőségének emelését, a nevelés szocialista tartalmu gazdagítását kiemelt feladatnak tekintették és továbbra is annak kell tekinteni. Elmondotta, hogy mindezt az ovodai foglalkozásnak kell előkészíteni, mely könnyebbé teheti az iskolai munka megkezdését.

Az általános iskolát a tanulók 93%-a fejezi be és az 1965-höz képest jelentősen emelkedett a továbbtanulók száma. A középfokon továbbtanulók fele szakközépiskolába jár, s ezzel hazánk a középfoku oktatás általánossá, sőt teljessé válásának irányában halad. A cél az, hogy a jövőben a szakközépiskolai keretekben azokra a szakmákra készítsék fel a tanulókat, amelyek nagyobb elméleti megalapozást kívánnak.

A miniszter kifejtette, hogy gondot fordítanak a magyar nyelv, az irodalom és a történelem oktatására, melyeknek szerepe van a szocialista tudat kialakításában. Megkülönböztetett figyelmet fordítanak az új matematikai tanterv hatásosságára. Hangsúlyozta, hogy emelni kell az általános műveltség színvonalát, olyan felnőttekké kell nevelnünk gyermekeinket, akik eligazodnak a világ dolgaiban, hűek társadalmi igazságunkhoz és rendünkhöz, ismerik kötelességeiket és jogaikat, helytállnak a munkában, személyes boldogulásukat a közösséget szolgálva akarják elérni.

A vitában 21-en szólaltak fel, kiegészítették Polinszky elvtárs beszámolóját, javaslatokat tettek, kritikailag szóltak hozzá a beszámolóhoz. Győri Imre elvtárs az MSZMP KB. titkára hozzászólásában kiemelte azt, hogy a tanácsok, a társadalmi szervek, a munkahelyi kollektívák ösztönöz-zék, segítsék az érintett családokat, hogy törődjenek jobban gyermekeik tanulásával, jövőjével. Hangsúlyozta, hogy a család felelőssége a gyermeknevelésben nem változik, a család jelenti a legközvetlenebb gondoskodást, a biztonságérzetet, a védelmet, azt a meghitt közösséget, amelynek nevelő hatását nem nélkülözheti a gyermek, s amely nélkül az iskola sem oldhatja meg eredményesen a feladatait.

Raffai Sarolta elvtársnő, az Országgyűlés alelnöke, részletesen foglalkozott a pedagógusok oktató és nevelő munkájának fontosságával és munkájuk társadalmi és anyagi elismerését kérte a minisztertől és a közvéleménytől. Több hozzászóló elismerte, hogy az utóbbi időben történt fizetésrendezések kedvező hatásuak, de megállapították, hogy még mindig, - azonos típusu iskolák között is - nagy a különbség oktatási segédeszközök felszereltségében, tantermek, tornatermek minőségében, létszám vonatkozásában, stb. Hangsúlyozták, hogy az igazgatók tulterheltek adminisztrációs munkával, különböző társadalmi funkciókkal és így nem marad elég idejük fő kötelezettségükre, az iskolájukhoz tartozó pedagógusok eszmei, politikai és szakmai irányítására.

Egyik hozzászóló helyesen mutatott rá arra, hogy a szakfelügyelők ellenőrzésük során ne a formai módszertani kérdéseket, hanem az oktatás tartalmi színvonalát vizsgálják. Polinszky elvtárs válaszolt a felszólalásokra, megköszönte az aktivitást és ezután az Országgyűlés a javaslatokat elfogadta.

Pullai elvtárs posta- és közlekedésügyi miniszter referátumában az 1968-ban elfogadott közlekedéspolitikai irányelvekből indult ki. Ismertette az eredményeket, őszintén feltárta a hibákat és tájékoztatott a jövő feladatairól. Hangsúlyozta a vasut további korszerűsítésének és a

közütek megjavításának fontosságát. Csökkenteni kell a vasuti kocsik állásidejét, hogy ezzel is javítsák az áruszállítás színvonalát, mert hiszen az áruszállítás a termelés szerves része. Ismertette, hogy bár a magánképkocsik száma már elérte a 800 ezret, az elsőbbség mégis a tömegközlekedésé kell, hogy legyen. A felszólalók több hasznos javaslatot tettek, a Pullai elvtárs zárszava után az Országgyűlés elfogadta a beszámolót és a válaszokat.

Az Országgyűlés alkotmányosan ellenőrizte, hogy helyes irányban halad-e a közoktatási és a közlekedési tárcánál a munka, a két korábbi országgyűlési határozat végrehajtása. Megállapíthatta: igen. De ellenőrző tiszteben további utmutatásokat is adott legfőbb államhatalmi testületünk ehhez a munkához.

Legyen szabad e sorok írójának az oktatással kapcsolatban egy olyan kérdést felvetni, amely a vitában nem szerepelt. Az új tantervek szerint emelkedik a gyógypedagógiai iskolák tanterveinek a követelménye is. Ezzel kapcsolatban meg kellene vizsgálni azt a kérdést, hogy ezeknek az iskoláknak a felső tagozatán olyan gyógypedagógusok oktassanak, akiknek szaktanári képesítésük is van. A nemzetközi irodalomban egyre élénkebb a vita abban a kérdésben is, hogy vajon nem szolgálná-e jobban az integrációt, ha már az általános iskolában is a látókkal együtt tanulnának a látási fogyatékos gyermekek. Ez a vita még nincs eldöntve, de érdemes a kérdéssel foglalkozni. Mindenesetre ez igazolja azt a hazai gyakorlatot, hogy a középiskolában már látókkal együtt tanulnak a vakok is. A parlamenti vita viszont élesen hangsúlyozza annak szükségességét, hogy azok a látási fogyatékos gyerekek, akik az általános iskola elvégzése után nem tanulnak a középiskolában valamilyen, az ipari tanuló iskolához, vagy szakmai iskolához hasonló iskolatípusban, tanuljanak tovább.

A nemzetközi élet változatlanul központi kérdése az USA és a Szovjetunió közötti viszony és a SALT tárgyalások menete. Az ENSZ közgyűlés vitája, a Biztonsági Tanács működése, a Közel-Kelet, Afrika és Kína egyre intenzívebb agresszív politikája bár lassítja az enyhülést, de a fő-tendencia továbbra is az enyhülés marad és a világbéke-mozgalom is különböző akcióival az enyhülési politikát erősíti.

- . -

Joódy Anna és Barna Zoltán:

Hatvan éves a magyar vakok szövetsége

1978. őszén számos rendezvénnyel és az ország minden megyéjében ünnepi taggyűlések emlékeznek meg a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége fennállásának 60. évfordulójáról. Az eseménysorozatot a decemberben megtartandó Budapesti ünnepi küldöttközgyűlés zárja.

Magyarországon a XX. sz. első éveiben a hátrányos helyzetű emberekről, így a vakokról történő gondoskodás is elmaradott volt. 1901-ben karitativ szervezet alakult - a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület - amely a vakok életkörülményeinek javítását tűzte ki céljául. Az első világháboruban sok katona vesztette el a látását. Különösen rossz helyzetben voltak a közkatonák, akik igen csekély támogatást kaptak az államtól. A hadirokkant vakok egy olyan egyesület alapítását kezdeményezték, amely következetesen képviseli a látássérültek érdekeit. Így jött létre 1918 őszén a Vakok Szövetsége, amely már szélesebb körű támogatást nyújtott tagjainak. A két szervezet 1945-ig párhuzamosan működött, majd egybeolvadt és Vakok Szövetsége néven folytatta tevékenységét.

A felszabadulás döntő változást hozott a szociális gondoskodás területén is. Fontos feladat lett az addig szegényügynek tekintett, jórészt karitativ jellegű, alacsony színvonalu gondoskodás.

Intézményünk jelenlegi hivatalos neve Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége /VGYSZ/, e név is tükrözi, hogy az érdekvédelmi szövetség az

országban élő valamennyi vak és gyengénlátó személyt tömöríteni akarja, és működése a Magyar Népköztársaság egész területére kiterjed. A szervezet jelenleg több mint 18 ezer tagot számlál.

A Szövetség legfőbb szerve a küldöttközgyűlés, amely a tagok összességének képviselője. A két küldöttközgyűlés közötti időben a legfőbb irányító szerv a Központi Elnökség, melynek tizenhárom tagját és három póttagját a küldöttközgyűlés választja öt évi időtartamra. A Szövetség területi szervei a megyei szervezetek. Munkájukat a budapesti központ irányítja. Ezeken belül - a tagság fokozottabb összefogása érdekében - kisebb egységek, körzeti csoportok alakultak, jelenleg 37 ilyen működik az országban.

A Szövetség felügyeletét az Egészségügyi Minisztérium Szociálpolitikai Főosztálya látja el.

A Szövetség és a tagság életében döntő változást hozott a 3200/1949. M.E. sz. rendelet, amely kimondja, hogy a vakokról való gondoskodás állami feladat. 1949. július 18-a fontos dátum a látássérültek foglalkoztatásának történetében: ekkor alakult meg Budapesten a Vakokat Foglalkoztató Nemzeti Vállalat, amely országos hatáskörű új célvállalat lett. Az üzemi legfontosabb feladata az volt, hogy fokozatosan bevonja a munkára jelentkezőket, részükre rendszeres munkát biztosítson. Az azóta új épületbe költözött gyár /a mai Fővárosi Kéfe- és Seprűgyártó Vállalat/ ma mintegy 300 vak és gyengénlátó embernek nyújt biztos keresetet és jó megélhetést.

Budapesten kívül a Vas Megyei Vegyesipari Vállalatnál és a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalatnál dolgoznak nagyüzemi körülmények között látássérültek. Számos vak és gyengénlátó ember dolgozik a kosárfonó, a kárpiatos és a könyvkötő szakmában. A közvélemény számára talán a legismertebbek a szinte mindenütt megtalálható vak telefonkezelők. Az ország legkülönbözőbb üzemeiben, intézményeiben, mintegy 900 telefonközpont kezelő vesz részt a távbeszélő forgalom lebonyolításában. A 4/1969./II.23./Mü.M.-Eü.M. sz. együttes rendelet kötelezővé tette a vállalatok, intézmények számára a vak és gyengénlátó telefonkezelők alkalmazását. Kezdetben több helyen idegenkedtek a vak dolgozók alkalmazásától, de később bebizonyosodott, hogy megállják a helyüket. Közülük sok a kiváló dolgozó, gyakran évtizedeket töltenek el egy munkahelyen.

Külföldi tapasztalatok alapján kezdte meg a szövetség 1961-ben a gyógy-masszőrök képzését. Jelenleg mintegy 180-an dolgoznak ebben a szakmában.

Hazánkban sok vak és gyengénlátó tevékenykedik értelmiségi munkakörben. A tanárok, jogászok mindenütt a társadalom elismerését vívják ki munkájukkal. Széles körben ismertek a vak szórakoztatózenészek és zongorahangolók.

A nemzetközi adatok ismeretében megállapítható, hogy Magyarországon a vakok és gyengénlátók foglalkoztatása megoldást nyert. A Szövetség vezetősége azon fáradozik, hogy újabb és újabb munkaterületek felkutatásával minden látássérült ember a tehetségének, egyéniségének legmegfelelőbb munkakörben bontakoztathassa ki képességeit.

Államunk mindent megtesz azért, hogy a vak és gyengénlátó ember a társadalom teljesértékű tagjává váljon. A Szövetség feladata a lehetőségek kimunkálása a rehabilitáció, a rehabilitáció megvalósításához.

A Szövetség kiemelten foglalkozik a vak és gyengénlátó gyermekek felkutatásával, segítséget nyújt abban, hogy a gyermek minél előbb megfelelő speciális képzésben részesüljön, majd számára alkalmas munkát végezhesen. A később megvakultaknak Braille írás-olvasás és mozgástanfolyamokat szervez, keresi azokat a lehetőségeket, ahol teljesértékű emberként dolgozhatnak, társadalmi integrációjuk maradéktalanul megvalósulhat.

A Szövetség kulturális tevékenysége mind szélesebb körben ismert. Az országos hírnévre szert tett és fél évszázada működő Homérosz Kórus mellett egyre másra alakulnak a megyei szervezetekben is énekkarok, hangszer-együttesek és színjátszó csoportok. Kettős feladatot töltenek be egyrészt színvonalas szórakozást nyújtanak a megyeszékhelyeken és a vonzaskörükben

lévő kisebb-nagyobb településeken élő sorstársaknak, másrészt hirt adnak a vakok és gyengénlátók tehetségéről, zenei és irodalmi érdeklődéséről. Több megyei szervezet székhelyén nagyobb befogadóképességű klubhelyiségek, a fővárosban pedig a Szövetség központjában egy 250 személyes, kitűnő akusztikájú előadóterem, több száz kötetes hangos könyvtár és mintegy 11.000 kötetes pontírasú könyvtár áll a tanulni és szórakozni vágyók rendelkezésére.

A tagok tájékoztatását 4 pontírásban, rendszeresen megjelenő folyóirat szolgálja.

Hasonlóan a többi érdekvédelmi szervezethez, a magyar vakok szövetsége sem nélkülözheti a külföldi kapcsolatokat. 1964-ben az intézmény tagja lett a Vakok Jóléti Világszervezetének és a szervezet Európai Regionális Bizottságának. Rendszeres az információcsere a tagállamok szövetségei között. A tájékoztatás szempontjából különösen fontos a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal /ILO/ keretében szervezett vakügyi információs központ, amely BLINDOC néven rendszeres kiadványban tájékoztatja tagjait a látás-sérültek számára alkalmas munkaterületekről.

A szövetséget egyre gyakrabban keresik fel a külföldi delegációk. A magyar vakügyi szakemberek is mind sűrűbben látogatnak külföldre, részt vesznek nemzetközi tanácskozásokon, megismerik a hasonló érdekvédelmi szövetségek munkáját. Az elmúlt években egyebek között képviseltette magát különböző társvakügyi értekezleteken. Stockholmban, Moszkvában, Sao-Paulóban, Párizsban, stb.

A vakok számára kiírt nemzetközi versenyeken és sporttalálkozókon soha nem hiányoznak a magyar résztvevők, így egyebek között ott voltak 1977-ben a vak előadóművészek számára rendezett prágai nemzetközi zenei versenyen is. A vak szólisták több ízben szerepeltek az osztrák fővárosban. Műsorszámokról a bécsi rádió számos felvételt rögzített.

A sportolók évről-évre szorosabbá váló nemzetközi kapcsolatait jól reprezentálja részvételük a látás-sérültek számára Lengyelországban 1977-ben megtartott könnyűatlétikai, uszó és csörgőlabda európa bajnokságon. A vak sakkozók ugyancsak 1977-ben sikeresen szerepeltek a Krakkóban, majd a csehszlovákiai Podlesiben megrendezett nemzetközi sakkcsapatversenyen.

A Szövetség fennállásának 60. évfordulója alkalmat ad a társadalmi érdeklődés felkeltésére a magyar vakügy iránt, hogy jobban megismertesse a közvéleménnyel az érdekvédelmi szervezet és rajta keresztül sokezer nemlátó ember életét, tevékenységét, és hogy hangot adjon annak a régi kívánságnak, miszerint ne becsüljék le, de bizonyos esetekben ne is vegyék körül csodálattal a vakok teljesítményét, hanem a társadalom egyenrangú tagjaiként kezeljék a látás-sérülteket. Államunk óriási anyagi áldozattal és erkölcsi támogatással segíti a szövetséget annak a feladatnak a megvalósításában, amelyet az alapszabály a következő módon fogalmaz meg: "A szövetség célja az országban élő vakok és gyengénlátók társadalmi összefogása, a részükre szükséges sajátos ismeretek nyújtása, politikai és szakmai képzésük, a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus szellemében való nevelésük, szervezett kultur és sportlehetőségek biztosítása, rehabilitációjuk elősegítése és bevonásuk a szocialista építő munkába."

- . -

Elnökségi ülés

Szövetségünk központi elnöksége 1978. október 19-én ülést tartott. Jelen voltak: dr. Vas Tibor elnök, dr. Bódi István főtitkár, Csengeri József, dr. Jáksó László, Kuminka Györgyné, Pinviczky György, dr. Solymos Gyula, dr. Széll Lajos, Szemerédi István, dr. Szigeti György elnökdési tagok, valamint Daru Geróné osztályvezető helyettes és lapunk szerkesztője, Barna Zoltán.

Dr. Vas Tibor elnök nyitotta meg az értekezletet és tájékoztatást adott arról, hogy a szocialista országok vakok szövetségeinek elnökei meghívásunkra október 10-től 12-ig szövetségünk vendégei voltak és fontos kérdésekről tanácskoztak. A Csehszlovák Rokkantak Szövetsége szakügyi szekciójának elnöke, Jan Dřitřyna elvtárs szövetségének legmagasabb kitüntetését, az aranyérmét adta át dr. Vas Tibor elvtársnak, a kubai delegáció pedig a tiszteletbeli tagságról szóló oklevelet nyújtotta át elnökünknek. A magyar szövetség fennállásának 60. évfordulója alkalmából Braille emlékéremmel tüntettük ki dr. Jan Dřitřyna elvtársat, a Csehszlovák Rokkantak Szövetsége szakügyi szekciójának elnökét és Denis Petrovics Doros elvtársat, az Összoroszársági Vakok Szövetségének alelnökét. Az évforduló kapcsán minden elnök kifejezte a maga és szövetsége nevében jókívánásait, külön üdvözölte dr. Vas Tibor elvtársat, akinek méltatták hazai és nemzetközi tevékenységét.

Az ünnepélyes megnyitó után a tanácskozás átalakult munkaértekezletté, amelyet szintén dr. Vas Tibor elvtárs vezetett, öt vitakérdést vett fel, amelyben a vendégek kifejtették álláspontjukat.

A vendégek délután meglátogatták a Fővárosi Kéfe- és Seprűgyártó Vállalatot, ahol dr. Solymos Gyula igazgató adott tájékoztatást. A két kubai küldött egy hétig maradt Budapesten és ezalatt különböző vakügyi intézményeket látogatott meg.

A 2. napirendi pontban Daru Gerőné osztályvezető-helyettes elmondta, hogy szövetségünk fennállásának 60. évfordulója alkalmából székházunkban kiállítást rendeztünk. Az anyag szemléletesen mutatta be a szövetség történetének fontosabb dokumentumait, a vakok oktatásának segédeszközzeit, a kulturális és sporttevékenységet, a vakok által készített ipari termékeket és a kézimunka szakkör szép, izléses munkáit. Nagy örömünkre szolgál, hogy a kiállításról a Rádió, a Televízió és a sajtó is megemlékezett.

A Központi Elnökség tájékoztatót elfogadta és dicséretben részesítette Daru Gerőné és Szemerédi Istvánt a kiállítás tervezőit, kivitelezőit. Dr. Solymos Gyula bejelentette, hogy a Rehabilitációs Társaság decemberben kiállítást rendez és kéri, hogy azokat az anyagokat, amelyek a mi kiállításunkon szerepeltek, bocsássuk a Rehabilitációs Társaság rendelkezésére. Daru Gerőné a vendégkönyvből olvasott fel néhány bejegyzést, amelyek mind elismerőleg szólnak a demonstrációról és annak nagy hatását bizonyítják.

A 3. napirendi pontban dr. Bódi István elvtárs tájékoztatta az elnökséget az ünnepi küldöttközgyűlésről, amely december 3-án lesz. Az írásban elkészítendő beszámoló pontjainak sorrendjét és szakmai tartalmát vitára bocsátotta a főtitkár. A Központi Elnökség a vitában a beszámolóhoz kiegészítéseket fűzött és hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a küldöttek időben kapják meg az írásos anyagot. Az ünnepi küldöttközgyűlésen a beszámoló felett nem nyitunk vitát, de minden küldött lehetőséget kap, hogy véleményét, javaslatait írásban központunkhoz elküldje.

A tanácskozás végén néhány fontos bejelentés hangzott el, melyek közül kiemeljük, hogy a gyógymasszór szaklap megjelenéséhez a Központi Elnökség hozzájárult. A pontírású tájékoztató évenként kétszer jelenik meg.

Az ülés dr. Vas Tibor elnök zárszavaival ért véget.

- . -

Megyei Szervezeteink életéből

Borsod-megyei tudósítás:

Réti Nagy Pál elvtárs, szövetségünk Borsod-megyei szervezetének elnökségi tagja nemrég hangulatos írásban számolt be a miskolci és Miskolc környékén élő sorstársak 1978. II.-III. negyedévi kulturális tevékenységéről.

A cikkből idézünk:

"Ismeretlenül is adóznunk kell azon hősök emlékének, akik 33 évvel ezelőtt vérüket ontották és életüket áldozták hazánk felszabadulásáért. Ennek jegyében ünnepeltük április 4-ét. Az ünnepi beszédet a TIT előadója, a Magyar Néphadsereg egyik tisztje mondta el, majd kulturcsoportunk rövid műsort adott. Kulturosaink - erről már többször beszámoltunk - hertenként két alkalommal tartanak próbát, ezek egyben összejövetelek is, mert a szakmai munka mellett bőven jut idő beszélgetésre. Elnökségünk minden törekvése arra irányul, hogy tagságunk a szövetség miskolci irodáit, helyiségeit szinte második otthonának tekintse.

Tagjaink rendszeresen látogatják a minden hónapban megrendezett TIT előadásokat. A beköszöntő nyár mindannyiunkat a szabadba csábít. Szövetségünk helyiségei a nyári időszakban csendesebbek. A szabadságok időszaka előtt júniusban megrendeztük a Gyermeknapot, ahol a kicsinyeket filmvetítéssel egybekötött üzsonnán láttuk vendégül, melyhez az édességet és a különböző finom falatokat a Szerencsi Csokoládégyár Üzemegysége és a Miskolci Élelmiszeripari Vállalat Szocialista brigádjai ajándékozták.

A nyári szünet után nagy lendülettel láttunk újból munkához. Bizunk abban, hogy 1978-at eredményekben gazdag évnek tekinthetjük."

...

Somogy-megyei tudósítás:

Megyei Szervezetünk szeptember 22-én körzeti vezetőségválasztó taggyűlést tartott a Marcali Ifjúsági Házban. Budafai László, a Városi Tanács elnökhelyettese nyitotta meg a taggyűlést. Meleg szavakkal üdvözölte a tagságot és a vendégeket, akik között ott láttuk Jádi Béla szociálpolitikai főelőadót; Szita Henriettát, a Társadalmi Ünnepeket Szervező Iroda vezetőjét; dr. Varga László szemész főorvost; Garai Gyulánét, a járási Vöröskereszt titkárát; az Ifjúsági Ház kulturcsoportját és annak vezetőjét, Horváth Bélát, a Siófoki Körzeti Csoportunk elnökét, Watenheim Istvánt, a Nagyatádi Körzeti Csoport vezetőségének tagját.

Megnyitójában az elnökhelyettes szociálpolitikai ügyekkel foglalkozott. Többek között elmondta azt, hogy a Városi Tanács Egészségügyi Osztálya sok segítséget nyújt, szoros kapcsolatot tart megyei szervezetünkkel.

A beszéd után az Ifjúsági Ház kulturcsoportja, mely a zeneiskola és az általános iskola növendékeiből tevődik össze, Varga Lajos zenetanár vezetésével kis programmal kedveskedett.

A műsor után a megyei szervezet elnöke /e sorok írója/ külön üdvözölte a megjelenteket és beszélt az összejövétel jelentőségéről. Egyebek között elmondta, azért van szükség vezetőségválasztásra, mert a körzeti vezető elköltözött és megbízatása is lejárt. Majd megválasztották a jelölő bizottságot, amely javaslatot tett a vezetőség névsorára. Közben a megyei szervezet titkára, Forró József beszélt az intézmény munkájáról. A továbbiakban hozzászólások, javaslatok hangzottak el. Ezt követte a választás. A jelölő bizottság javaslata alapján a Marcali Körzeti Csoport elnökének Gellért Istvánné sorstársnót, vezetőségi tagoknak pedig Gschwindt Gabriella sorstársnót és Varga Ferenc sorstársat /mindhárman marcali lakosok/ egyhangulag megválasztották.

Elsőként e sorok írója szólt az újonnan megválasztott vezetőséghez. A körzet nagyban elősegíti az elnökség munkáját. A tagok problémáit sokszor könnyebben el is lehet intézni a körzetekben. Az aktivahálózat kiépítésével a tagság közelebb kerül az elnökséghez. A körzet további segítséget kér a város vezetőitől, főleg a tagfelvételek és a családlátogatások terén. Végül az elnök jó munkát kívánt az új vezetőségnek.

Szót kért Gellért Istvánné, újonnan megválasztott elnök. Meghatottan köszönte meg a bizalmat, ígéretet tett, hogy a legjobb tudása szerint mindent elkövet a vakok ügyének érdekében.

A taggyűlés az elnök zárszavával ért véget.

Csik Lajos

...

Heves-megyei tudósítás:

1978. október 15-én a Heves Megyei Szervezet fogadta a borsodi kulturosokat. Szép napos reggel érkeztek vendégeink Egerbe. Elsétáltunk irodánk helyiségébe, ott egy kis kávé, frissítő, pogácsa mellett összekötöttük a hasznosat a kellemessel.

A műsort az egri kulturközpontban rendeztük meg. Száznál több sors-társ gyűlt össze, hogy meghallgassák a miskolci előadók műsorát, mely igen változatos volt. A komoly és a könnyű műfaj kedvelői egyaránt jól szórakoztak. Néhány produkció annyira tetszett a közönségnek, hogy több esetben visszahívták az előadókat. Szeretnék azonban néhány szereplőt - a teljesség igénye nélkül - megemlíteni. Először is a Hornyák házaspár kedves, szórakoztató előadását emelem ki. A másik Farkas Sándorné idős kora ellenére elbűvölte a közönséget, legyen az humoros vagy komoly szám, mindketőben elragadó volt őszintesége.

Előadás után a Szépasezonnyvölgyi vendéglőben ebédelték vendégeink, utána sétára indultunk a völgybe. Persze nem kerültük ki az országszerte híres borospincéket sem. A cigányzene, meg a jó bor nagyon megférnek egymás mellett. Mi sem tudtunk a csábításnak ellenállni. Annyira jó hangulat volt, hogy hiába hirdettünk szabad programot, a társaság együtt maradt, és olyan gyorsan elmúlt az idő, észre sem vettük, hogy elérkezett a bucsu pillanata.

Még egyszer megköszönöm a szereplők magas színvonalu műsorát.

Fodor Jánosné
a Heves Megyei Szervezet
elnöke

- . -

Barna Zoltán:

Elhunyt Rácz Lilla

Mély megrendüléssel tudatjuk olvasóinkkal, hogy Rácz Lilla költőnő, az Irodalmi Értesítő című folyóirat szerkesztője 39 éves korában, 1978. szeptember 10-én rövid szenvedés után eltávozott közülünk.

Rácz Lilla kora ifjúságától tagja volt szövetségünknek és tevékenyen részt vett az Irodalmi Kör munkájában. Képekben gazdag, formailag igényes költeményeivel csakhamar felhívta magára a figyelmet. Az Irodalmi Értesítő hasábjain kívül számos más lapban is közölték írásait; csak példaként említhetjük Este a tóparton című versét, mely 1964-ben a Pest Megyei Hírlapban látott napvilágot. A 60-as évek első felében keletkezett Az én világom és Próbaállomás című költeményei a Rádió, Fiatalok Studiója című adásában került a nagyközönség elé. Az utolsó másfél évtizedben egyre több prózai írás és novella került ki tolla alól. Emlékezetesek az öt folytatásban megjelent Itáliai mozaikok és egy leningrádi látogatás élményeit megörökítő Arany nappalok, fehér éjszakák című utirajza.

Az Irodalmi Értesítő című pontirású folyóiratot 1966. január 1-től, a szakemberek és az olvasók nagy meglegedésére, magas igénnyel, őszinte szeretettel haláláig szerkesztette.

Ezen a helyen is méltatnunk kell a gondoskodó édesanya, a hűséges szerkesztőtárs, a vakúgy önzetlen segítőjének, Rácz Miklósnénak áldozatos munkáját.

Ő volt közvetítője kirándulásokon, külföldi utakon annak a sok színes látnivalónak, érdekes élménynek, melyek Lilla verseiben képekké formálódtak, rimekké érlelődtek. Rendszeresen részt vett az Irodalmi Értesítő szerkesztésében is.

Rácz Lilla lapunkkal is kapcsolatban állt, számos versét közöltük, értékes munkájával nagyban hozzájárult ahhoz, hogy megindíthattuk a Vak költők versei című sorozatot.

Utolsó utjára hozzátartozóin, barátain kívül számos tisztelője és sorstársa is elkísérte. Hamvasztás utáni búcsuztatása a Farkasréti temetőben volt 1978. szeptember 25-én. Szövetségünk nevében Pinvóczky György, a Budapesti és PEST megyei Szervezet Titkára méltatta az elhunyt érdemeit.

Rácz Lilla beírta nevét a vakok irodalmi életének történetébe, versei, írásai mindig maradandó élményt fognak nyújtani az irodalom barátainak.

Az olvasók és a szerkesztőség nevében búcsuzunk Lillától.

...

Ihász Kovács Éva:

Requiem

In memoriam Rácz Lilla

Nem búcsuztál el a Háztól, hova
kis könnyű lépted mindig visszavitt,
többet láttál, mint sok látó,
költő-Lány - Benne élt a Hit.
Benned élt öröklét igéje - mentél
napi kenyér után,
utolérték a párkák, s olló nyisszant
egy őszi délután ....

Nem búcsuztál a Szövetségtől,
a Braille-könyvet most is Te irod,
hiába van kinyujtva tested,
hiába hiv rögből-rög sirod;
Nem búcsuztál el, - jó Szülőid,
akik a fénybe röptetők,
nem is Szülők - lettek szivemben
bátor, megedzett, piros rózsatók.

Nem búcsuztál el Testvéredtől,
barát, kolléga elmaradt,
nem hiszem, hogy maholnap
fekszel agyagos sárga hant alatt?!

Nem búcsuztál el - drága Lilla,
s majd ki ír nekem levelet?
mikor örömben-, buba- titokban
elém tártad látó-szép lelkedet?

Hogyan búcsuzzam drága Lilla,
örök Barátság. Az volt frigyünk,
mondjunk együtt egy verset újra
és botjainkkal majd tovább megyünk ...
Hogyan búcsuzzam, - drága Lilla,
ha ősz meg szél, meg lomb is betemet,
csak ennyit mondok - búcsu helyett -
Örökké - érzem Nevedet!

...

Jákóci József Attila:

Futó-énekü viz

Rácz Lilla emlékének

Esdő, futó-énekü viz
mondj valamit a köveknek:
- Akit most Thanatosz elvisz
legszebb volt a szívemnek.
Hányszor álmodtam szépet
a fehérbotos Lányról,
hányszor olvastam levélkét
a költőnő - Rácz Lillától?!
Hányszor szavaltuk verseit:
- "Enyém a próbaállomás"!
Helyét már nem pótolja senki,
s nem Lilla, ki Helyébe állt.
Betűje hányszorhozott vigaszt
hányszor jó hirt. - Nem ismertem Őt;
mégis lelkem langy töve
Vele dalolt, Belőle nőtt;
most elment, itthagytott árván,
lett Szivárvány, s rut fellegek
közül mosolya a Látvány,
siratom Őt, kit nem ismerek.
Lilla, - Neved márványba-rakja
Dal s álmaiba beleszótt,
és végtelen énekké nyújtott
egy gyászos, szerda-délelőtt!

Galgahéviz, 1978. szept.20.

- . -

Gyuricza András:

25 éves jubileumi ünnepség Bercelen

Bensőséges ünnepség színhelye volt 1978. szeptember 22-én a Nógrád megyei Bercel község, ahol a Vakok Állami Otthona fennállásának 25. évfordulóját ünnepelték.

A megemlékezésen részt vettek az Egészségügyi Minisztérium részéről dr. Völgyi Lajos főosztályvezető és Jakab Anna főosztályvezető helyettes, a VGYOSZ elnökségének számos tagja, dr. Vas Tibor elnök vezetésével, valamint dr. Poór Sándor igazgató, a Szociális Intézetek Központjának képviselőjében, dr. Göllesz Viktor elvtárssal együtt a Gyógypedagógiai Főiskola kiküldöttei, illetve a társintézetek képviselői. Ugyancsak jelen voltak a megye, a község, a járás, valamint a párt és a tömegszervezetek képviselői, akik az otthonnal szoros kapcsolatot tartanak, együtt működnek, ezen kívül számos meghívott is megjelent.

Az ünnepséget Bérces Gabriella /az otthon egyik gondozottjának testvére/ szavalata vezette be, melyet e sorok írójának - az otthon vezetőjének - történelmi visszapillantása követett. Beszédében elmondotta, miért vált szükségessé a berceli Vakok Állami Otthonának létesítése, annak fenntartása, és továbbfejlesztése.

Részletek a beszámolóból:

"... Hazánk felszabadulása előtt Magyarországon a vakok helyzete nagyon siralmas volt. Állampolgári jogaiktól szinte megfosztva éltek, csak kevesen dolgozhattak. Megélhetésük forrása ugyyszólván - kivéve a jobb családi körülmények között élőket - a könyöradomány volt.

A II. Világháboru befejezése, a hitleri fasizmus leverése után Magyarországon a munkásosztály vette át a hatalmat. Ezzel a hatalom átvételével nemcsak a látó társadalom nyerte el emberi szabadságát, kapott jogot képességének megfelelő munkavégzéshez, irányításhoz és megélhetéshez, hanem a vak is. A 3.200/1949. sz. Kormányrendelet kimondja, hogy Magyarországon a vakokról való gondoskodás állami feladat. Ez a rendelet realizálja az Alkotmányban /1949. évi XX. törvény/ biztosított jogokat és kötelezettségeket részükre.

A régi Vakok Szövetsége kezdeményezésének volt köszönhető az, hogy Budapesten, Szegeden és Szombathelyen kosárfonásban, kefe- és seprűkötésben vakokat csoportosan már foglalkoztattak. A felszabadulás után ezeket az intézeteket bővítették a tanulni és dolgozni vágyó, valamint a szociális gondozást igénylők számára, de össze kellett szedni azokat a súlyosan sérült és sokszorosan fogyatékos vakokat is, akiket eddig senki sem fogadott be és az utcán éltek. Mivel ezeknek az embereknek az elhelyezése akadályozta volna a tanulni vágyó és dolgozni tudó vakok intézeti körülményeit, ezért vált szükségessé, hogy részükre elkülönített intézetet, ott-hont jelöljenek ki. 1953-ban a Belügyminisztérium erre a célra Bercel községben, a Bercelly kastélyt jelölte ki.

25 évvel ezelőtt a Bercelly kastély, amit 50 beteg vak részére ott-honul átvett a Vakok Állami Intézetének akkor kinevezett vezetősége, igen elhanyagolt állapotban volt. A szobák üresek voltak, a vizellátás alig-alig megfelelő ásott kutból, mosási lehetőség csak hagyományos mosóteknőben és bizony még a fürdési lehetőség is a mosodának kijelölt melléképületben volt lehetséges, üstben melegített, teknőbe öntött vízben.

A beutaltakat az első napokban a később társalgóvá átalakított nagy fogadószobában, a parkettára leterített friss szalma fogadta, amin a lepedőt és a takarót nagy ponyvák és pokrócok pótolták. Otthonunk első lakói közül a még ma is élő gondozottak: Cseh Emil, Jánosi László, Kun István és Gábor György mesélik, hogy volt a beutaltak közül, aki sirva fakadt, hogy megélhetette azt, hogy "az álmaiban annyiszor elképzelt kunyhó helyett egy kastélyt kapott otthonául". Volt, aki bizony szitkozódott, átkozódott, mert jobban érezte magát a kocsmá büzéiben, ahonnan ide behozták. Sokan akadtak olyanok is, akik talán fel sem tudták fogni azt a nagy változást - sajnos ezek voltak többen - ami velük történt, hogy kastély urai lehetek, nem pedig annak koldusai.

Nagyon nehéz idők voltak azok gazdaságilag is, szakmailag is, hiszen kevés volt országunk pénze, kevés jutott otthonunk költségvetésére /mind-össze évi 777.000.- Ft, dolgozóinak létszáma 14 fő, havi átlagkeresetük 650.- Ft volt/.

Az orvosi felügyeletet szükségszerűen a község orvosa látta el. Természetesen nem volt szakképzett ápoló sem és bizony az intézet személyzetét a községen belül kellett összetoborozni és kijelölés alapján lett gondozó, takarítónő, konyhalány vagy mosónő a felvett dolgozók közül egy-egy személy. Tevékenységük először arra irányult, hogy a gondjaikra bízott ötven vak, beteg embernek a körülményekhez képest gondját viseljék, főzzenek, mossanak rájuk és tisztán tartsák őket, ott-hont teremtsenek számukra. Nem volt könnyű feladat, hiszen mindent elő kellett teremteni, gondoskodni kellett a berendezésről, ruházatról, élelmezésről. Nem volt sem lovas-, sem gépkocsija az intézetnek. A péktől a kenyeret, a tejcsarnokból a tejet kézikocsival hozták a dolgozók. Abban az időben a szociális gondoskodás egy nagy népes család életvitelének körülményeihez volt hasonlítható, nem pedig az előírt követelmények maradék nélküli teljesítéséhez.

A Bercelen létesített 50 férőhely kevésnek bizonyult. Felügyeleti hatóságunk, amely 1956-ban már nem a Belügyminisztérium, hanem az Egészségügyi Minisztérium volt, úgy határozott, hogy a berceli Vakok Állami Intézetét 110 férőhelyes otthonná bővíti. Így került sor a Bercel község északi szélén fekvő Marschall kastély igénybevételére és átalakítására, ahol 1956. II. felében 60 elmebeteg vak gondozott nyert elhelyezést. Nőtt a feladat, ezzel együtt a dolgozók létszáma is. Az intézet közvetlen fel-

ügyeleti hatósága a Vakok és Csökkentlátók Országos Szövetsége lett 1963. decemberéig. Ez alatt az idő alatt az intézet dolgozóinak létszáma 29-re emelkedett, az egy főre jutó havi átlagbér 1.200.- Ft lett és évi 1.500.000.- Ft-ból gazdálkodhattunk.

A 110 gondozott mellett, mint betegápoló és gondozónő mindössze nyolc fő volt. Volt már az intézetnek gépkocsija, 1956.-tól lova és lovakocsija, amivel a Bercelly kastélyból az ételt a Marschall kastélyba naponta szállították.

Míg gazdaságilag az első tíz év fejlődést mutatott, addig a gondozási színvonal ugyszólván semmit nem fejlődött, a szakképzett ápolók hiánya miatt. Az intézetben elhelyezett, többszörös fogyatékos vakok gondozása még mindig az étkeztetésükre, tisztántartásukra szorítkozott. Az otthon lakóinak helyzete azzal súlyosbodott, hogy az elhunyt, illetve áthelyezett gondozottak helyére beutaltak, vakságukon kívül súlyos alkoholisták voltak. Ezek az emberek állandóan elégedetlenkedtek, társaikat rossz irányban befolyásolták, ha pénzhez jutottak, a község italboltjában lerészegedtek, szinte irányíthatatlanokká váltak. Az intézet dolgozói és gondozottai között a már meghitt és kialakult családi viszony elromlott és az egymás mellett élés a gondozottak között is kezdett elviselhetetlenné válni.

1964. januárjától az otthon felügyeleti hatósága a Rehabilitációs Szociális Intézet lett. Az elmaradt berceli gondozási színvonal megjavítása érdekében határozott úgy a felügyeleti hatóság, hogy intézetvezető cserét hajt végre és a berceli intézet irányítását vak vezetőre bizza. Ez 1965. augusztus 1-ével saját személyemben meg is történt. Sok gond volt akkor az indulásunk "alapja". Dolgozói létszám 31 fő, amiből két különálló betegosztályon gondozónőnek, betegápolónak 5-5 személy volt beosztva. A Maschall kastélyban, az elmebeteg részlegnél az ápolók közül csupán egy személynek volt betegápolási szakképzettsége. Szakmai, gondozási vonalon ugyszólván a nulláról kellett indulnunk. Meg kellett javítani a gondozottak között kialakult rossz közösségi viszonyt, szükséges volt kiépíteni és megteremteni a kapcsolatot az egészségügyi szervekkel. Ápolói létszám-bővítésre, valamint munka mellett az ápolói szakképzettség megszerzésére is sor került. Ugyancsak szakképzettséget szereztek a szakácsnők, mosónők, fűtők, nem is szólva az adminisztratív dolgozókról. 1978-ban dolgozóink száma 48-ra emelkedett. Ápolónők 18-an vannak, 80 százalékuk szakképzett. Ma már közel 4.000.000.- Ft-os évi költségvetésből gazdálkodunk és az egy főre eső havi munkabér 2.800.- Ft körül van.

1970. április 1-től dolgozóink munkaidejét heti 42 órára csökkentették. Ezen kívül részesülnek mindazon kedvezményben, amit pártunk és kormányunk az egészségügyi dolgozók részére biztosított.

Otthonunk gondozottai valamennyien a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének tagjai közé tartoznak.

Legnagyobb problémánk a gondozottak szabadidejének értékes eltöltése. Ezt szolgálja a rádió, a tv, a magnó, a hangos könyvek hallgatása, az újság-felolvasás. Nagyobb ünnepeken rendezvényeket szervezünk, így került sor évenként a Vakok Szövetsége budapesti és debreceni kultúrosainak vendégszereplésére. Csoportos üdülésben három nyáron a vakok balatonboglári üdülőjében 20-20 fő részesült. A nyári időben gondozottjaink szívesen mennek szabadságra hozzátartozóikhoz. Megpróbáltuk elmebeteg vak gondozottaink foglalkoztatását, sajnos, belső házi munkán kívül /takarítás, mosoda, konyha, küldönc stb./ tartósan nem tudunk eredményt elérni.

Otthonunk dolgozóinak kitűnő szakképzettsége a biztosítéka annak, hogy a gondjainkra bízott beteg és a többszörösen fogyatékos emberek nálunk jól érzik magukat. Az adott lehetőségeken belül maximális ellátásban részesülnek, ami pótolja részükre az elvesztett családi fészket.

Mivel a vakok intézeteinél férőhelyek szabadultak fel, az Egészségügyi Minisztérium illetékes főosztálya átszervezést határozott el, így került sor 1976. július 1-ével Bercelen 50 vak férőhely felszámolására. A felszabadult helyekre látó, értelmi fogyatékos fiúk kerültek. Az az 50

fiatal, aki jelenleg Otthonunk I-es részlegénél nyert elhelyezést, az elmúlt két év alatt jól beilleszkedett a közösségbe. Közülük több mint harmincan munkakönyves dolgozók. Tizenegy fő az Ipari Műszergyár Berceli Gyáregységénél, mint csomagoló dolgozik. Havi keresetük 1.500-2.000 Ft körül mozog. Huszonegy fő a Fővárosi Kézműipari Vállalat munkakönyves be-dolgozója, ők havonta 700-800 Ft-ot keresnek.

Ahhoz, hogy ezeket az eredményeket elérhessük, saját munkánkon kívül nagy segítséget adott a Szociális Intézetek Központja és az Egészségügyi Minisztérium, mert a szinte évenként jelentkező, előre nem várható kiadá-sokra mindig fedezetet adott. Így tudtuk megvalósítani a Berczelly kas-tély központi fűtését, belső átalakítását, a mosoda korszerűsítését, a belső úthálózat felújítását, a teljes elektromos hálózat átépítését, a gépkocsi főjavítását és mindazon gépek, felszerelések beszerzését, amelyek szükségesek otthonunk zavartalan üzemeltetéséhez.

Kedves vendégeink!

Nehéz ilyen rövid idő alatt otthonunk 25 éves tevékenységét még ösz-szesítve is elmondani, hiszen minden napnak, hétnek, évnek megvan a ma-ga gondja, ügyes-bajos intéznivalója, elért eredménye vagy kudarca, me-lyeknek ismertetéséhez hosszú órák sem volnának elegendők.

Önök, akik itt vannak és hasonló területen dolgoznak, vagy képezik azokat a szakembereket, akiknek a feladatuk a fogyatékos, beteg emberek-ről történő szociális gondoskodás lesz, hivatottak arra, hogy elbirálják a hallottak és látottak alapján, hogyan végezzük munkánkat. Szabadjon el-mondanom, hogy mint tanulók a "szociális gondoskodás" tananyagából az em-berszeretetet tanultuk meg legjobban. Jelszóként tűztük magunk elé, hogy a ránk bízott testi-lelki beteg embereknek próbáljuk megteremteni a csa-ládi otthont, a családi légkört, az elvesztett otthon boldogságát, szere-tetét".

A beszámolót dr. Vas Tibor elnök és dr. Szabó Károly elnökségi tag hozzászólásai követték, majd dr. Völgyi Lajos főosztályvezető és dr. Poór Sándor SZIK igazgató értékelte az intézmény munkáját, majd a kitüntetések és jutalmak átadására került sor.

Az egészségügy terén elért kiemelkedő munkáért dr. Völgyi Lajos fő-osztályvezető "Kiváló dolgozó" kitüntetést adott át e sorok írójának, az intézet vezetőjének, Kiss László gépkocsivezetőnek és Paróczy Ferenc ve-zető ápolóhelyettesnek. Miniszteri dicséret oklevéllel jutalmazta Bakti Pálné takarítónőt, Cserneczky Miklósné vezető ápolónő-helyettest, Havjár Ferencné és Matyóka Lászlóné szakácsnőket, valamint Zagyi Jánosné munka-ügyi előadót.

Dr. Bódi István, a szövetség főtitkára Braille emlékérem kitüntetést adott át a vakok ágy melletti gondozása terén végzett áldozatos munkájá-ért Jancsó Istvánné osztályvezető nővérnek és Gyurcsek Aladárné okleveles ápolónőnek.

SZIK igazgatói dicséretben tizen és törzsgárda tagságuk elismeréséül /5-10-25 éves/ nyolcan kaptak jutalmat és sokan részesültek pénzjutalomban.

Kivánságuk teljesítéseként az Otthon négy idős gondozottjának, Cseh Emilnek, Gábor Györgynek, Jánosi Lászlónak és Kun Istvánnak hangszerket /hegedű, furulya, melódika, szájharmonika/ és táskarádiókat nyújtott át ajándékkul e sorok írója.

Emelte az ünnepség színvonalát Németh Tamás művésztanár zongorajáté-ka, valamint a Peskó György karnagy vezette Homérosz Kórus maradandó ze-nei élményt nyújtó, az ünnepséget befejező koncertje, amit a hallgatóság hosszan tartó tapssal köszönt meg.

Dr. Csocsán Lászlóné és dr. Holtzer Lóránt:

Látássérültek számítástechnikai képzése
/II.rész/

A számítógépek elterjedésével Magyarországon is egyre nagyobb lett a kereslet a programozók iránt. A VGYOSZ külföldi példák nyomán felismerte a lehetőséget: számítógép programozással bővíteni a vakok és aliglátók munkalehetőségeinek szűk körét.

1970-ben szervezett egy tanfolyamot érettségizett tagtársai részére. A felvételhez szükséges feltétel a pontírás, valamint a gépirás ismerete volt. A tanfolyam időtartama 4 félév volt. Az oktatást a SZÁMOK munkatársai végezték. A tematika azonos volt a látók számára indított tanfolyamával. A lemorzsolódás igen nagy arányú volt. A 18 indulóból négyen kaptak oklevelet. Ők azóta is mint programozók dolgoznak. A lemorzsolódás legfőbb oka az volt, hogy a tanfolyamot végzők a munkájuk mellett - napi munkaidejük letöltése után - vállalták a sok munkát, fáradtságot igénylő tanulást.

Az oktatók véleménye szerint a végzett látási fogyatékos programozók tanulmányaik során a látókkal egyenértékű munkát végeztek. Tájékozódásunk szerint a tanfolyam ideje alatt gyakorlati munkájuk egy-egy program elkészítése volt. Annak "futtatását" - tulnyomórészt - nem a hallgatók végezték.

Az oktatók maguk is tájékozódtak a vakok által külföldön használt segédeszközök felől, próbálták megoldani azt a problémát, hogy a vak programozó közvetlen kapcsolatot tarthasson fenn a géppel. Azonban minden géphez alkalmazható megoldást nem sikerült találniuk.

1974-ben indult a második tanfolyam. A felvételnél a jelentkezők logikai készségét is vizsgálták. Az oktatást továbbra is a SZÁMOK vállalta.

A VGYOSZ tájékoztatása szerint ezen a tanfolyamon tizen végeztek. /A lemorzsolódás valószínűleg a felvételi vizsga miatt nem volt olyan erős, mint korábban./ A második tanfolyamon végzett programozók közül mindössze négyen dolgoznak végzettségüknek megfelelő munkakörben. Megjegyezzük, hogy közülük csupán egy vak van, a többiek részben a látásukat is fel tudják használni munkájuk során. Hatan előző munkájukat folytatják /legtöbbször telefonközpontot kezelnek/, és joggal félnek attól, hogy feleslegesen végezték el a nehéz szellemi befektetést igénylő tanfolyamot, hiszen az idő múlásával elfelejtik a tanultakat.

Ebben az időszakban is tovább nőtt a betöltendő, üresen álló programozói állások száma - így érthetően felmerül a kérdés: miért nem tudnak elhelyezkedni a vak programozók?

Itt megemlítjük, de nem térünk ki részletesen olyan szemléletmódbeli kérdésre, amikor a munkaadó azzal a kifogással utasította el a jelentkező vakot, hogy nem tudnak látó személyt biztosítani az ebédlőbe kíséréséhez, stb.

Az elutasítás alapvető oka, hogy a munkaadók legtöbbször nem ismeri /vagy félreismeri/ a vak személy képességeit, nem bizik abban, hogy önálló, teljes értékű munkát tud végezni.

Felkerestük az első tanfolyamon végzett, azóta dolgozó programozókat abból a célból, hogy tapasztalataik felhasználásával segíteni tudjunk azon sorstársaiknak, akik ezen a pályán szeretnének elhelyezkedni.

Általános tapasztalat, hogy a magyarországi vak programozók - valószínűleg anyagi nehézségek miatt - nem használják a külföldön általánosan elterjedt /korábban részben már említett/ segédeszközöket. Ezért egyéni megoldásokkal, munkaszervezéssel oldják meg feladataikat. Ez általában azt jelenti, hogy látó programozóval dolgoznak együtt. Azok a munkaadók, akik már évek óta így foglalkoztatnak vakokat, elismerően nyilatkoznak. A látó társ is szívesen dolgozik együtt, mert általában a vak-látó pár nagyobb teljesítményre képes, mint két látó.

Tapasztalatunk szerint a fenti vélemény nem győzi meg azokat a munkaadókat, akik először döntenek arról, hogy felvegyék-e a vak programozót vagy sem.

A megoldás akkor lesz teljes, ha segédeszközökkel biztosítani lehet a közvetlen gépkapcsolatot; a program begépelését, a hibajavítást, stb. Erre több lehetőség kínálkozik. Célszerű lenne hazai műszaki megoldást alkalmazni. Ilyen előzmények után vállalkoztak a KFKI mérnökei arra, hogy társadalmi munkában egy számítógép terminálhoz Braille írású kijelző készüléket tervezzenek /ez a munka most van folyamatban/.

A dolgozó vak programozók segítségével összeállítottuk azokat a követelményeket, melyeknek a vakok által önállóan használható terminálnak meg kell felelnie:

1. A billentyűzet átalakítására nincs szükség.
2. A kijelzéseket Braille írásban tegye olvashatóvá.
3. Egy-egy tapintható jel nagysága feleljen meg az általános nyomtatott szövegeknél használt betűnagyságnak /1,5-2 mm diszkrimináció/.
4. Lehetőleg minél több jelet lehessen megjeleníteni - egyszerre - még akkor is, ha egyszerre csak egy karaktert lehet tapintással érzékelni.
5. Szükség van a braille fordítóprogram által előállítható kinyomtatásra /pl. fordítási lista kinyomtatásakor, stb./
6. Abban az esetben, ha a braille kijelzés karakterenként történik:
  - lehessen az olvasás sebességén változtatni,
  - vissza lehessen menni - a leolvastatáskor - tetszőleges helyre /sor-számra/,
  - mindazt az editálási lehetőséget biztosítsa, amit a látó el tud végezni,
  - a javítás után a sort újra lehessen olvastatni,
  - a képernyővel együtt állandó üzemmódban legyen,
  - a javítást /begépelést/ nem lehet egy kézzel végezni,
  - a leolvasást tetszés szerinti terjedelemben lehessen végeztetni,
  - a leolvasást bármikor abba lehessen hagyni és a pozíciót visszaállítani oda, ahol a begépelés abbamaradt.

Az eddigiekből látható, hogy a segédeszközök fejlettségének és esetleg egyéb elképzeléseknek megfelelően rendkívül sokféle módon valósítható meg a vakok által a programozói munkakör önálló ellátása. Az "önálló" szó alkalmazása itt nem azt hangsúlyozza, hogy a feladatot önállóan, egyedül tudják megoldani, hiszen az esetek többségében a "látók" sem törekednek a feladatok önálló megoldására, hanem inkább a nagyrészt segítség nélküli munkavégzés képességét huzza alá.

A hazai helyzet elemzése alapján úgy érezzük, hogy ahhoz, hogy a vak programozók helyzetét megoldottnak tekinthessük, még sok feladatot kell megoldani. Ehhez a látó társak segítségére nagy szükség van. Felmerül többek között pl. a már dolgozó programozók panaszának orvoslása: továbbképzésük segítése a számukra elérhető új szakmai információk eljuttatásával, stb. Ezt megoldandó célszerűnek látszik egy mágnes szalagra felvett számítástechnikai hangos folyóirat készítése, mely időszakonként friss hírekkel, továbbképzési anyaggal látná el azokat, akik ezt igénylik.

Külföldi tapasztalatok bizonyítják, hogy szükség van egy olyan szervező tevékenységre /szociális szervezők munkájára/, mely a vakok munkába helyezését a munkahely felkészítésével segíti elő. Hazánkban ezt jelenleg társadalmi tevékenységben végzik azok, akik segítségére szeretnének lenni látássérült sorstársaiknak. Ez azonban, ahogy láttuk, nem elegendő!

A fenti gondolatokat azzal tesszük közzé, hogy hiszünk abban, hogy a számítógép programozás az egyike az olyan foglalkozásoknak, ahol a megfelelő feltételek megteremtésével a látási fogyatékosok a látókkal egyenértékű munkát tudnak végezni.

Kiss János: TÖRÓDJUNK TÖBBET EGÉSZSÉGÜNKKEL!

Szemünk és betegségei /I.rész/

Organa Visus

A fényenergia felhasználása az élővilág alapvető jelensége. A photoszintetizáló növények közvetítik a fényenergiát a heterotroph anyagcsere-típusú élőlények felé, amelyek ezen fényből nyert energia tovább alakítása segítségével biztosítják anyagforgalmuk fenntartását. A fény azonban nemcsak a metabolizmusban játszik szerepet, hanem a külső környezethez való alkalmazkodásban is. Már az egysejtűek világában is megfigyelhető, hogy fény hatására mozgással válaszolnak. Ez az adaptációs készség a phylogenesis egyes szakaszaiban háttérbe szorul, de végül is az élőlények alkalmazkodásában döntő jelentőségűvé válik.

A fajfejlődés során fényérzékelő készülék alakul ki, és különösen a gerincesek törzsében a fényérzékelés és az idegrendszer kapcsolata előtérbe kerül. Ez a kapcsolat természetesen az embernél a legfejlettebb.

A szem.

Az emberi látószerv /organa visus/ a védő és a mozgató mechanizmusokat nem számítva, két alap-egységből áll.

1. Fénytörő közegek rendszere,
2. fényfelvevő és továbbító szerkezet.

A fénytörő közegek kívülről befelé haladva a következők:

Cornea: a fénytörés mellett az öt rétegből álló szaruhártya védelmi funkciót lát el. Ez a szemgolyó külső rétegének a sclerának az elülső része.

Csarnokviz: biztosítja a cornea és a lencse anyagcseréjét, megadja a szemgolyó normális feszülését. A vérből ultrafiltráció útján termelődik és a sclera vénáiba távozik. Egyensúlyának megváltozása a zöldhályogos tenzió növekedés lényege.

Iris a pupilla nyílással: a pupillanyílás nagyságának a mértéke szabályozza a bejutó fény mennyiségét. A szemfenék tükrözvizsgálata során a pupillanyílást szemcseppek segítségével tágítják, hogy könnyebb legyen a szemfenék áttekintése; az iris pupillán kívüli része pigmentált, így nem engedi át a fényt. Ezen pigment határozza meg szemünk színét.

Lencse: a szem legfontosabb és optikailag legerősebb fénytörő közege. A hozzátapadó függesztők segítségével domborúságát változtatni képes, ezzel biztosítja, hogy a szemfenékre érkező kép a közeli és távoli tárgyak nézésekor egyaránt éles lesz.

Üvegtest: ez a kocsonyás állomány szabja meg a folyó alakját. Csekély törő működése is van. A törő rendszer feladata még a fény megfelelő helyre történő irányítása és a bejutó fény mennyiség szabályozása.

A felfogó és továbbító készülék nem más, mint a látóideghártya, retina, az ehhez csatlakozó látóideggel. A több rétegű ideghártya volta-
képpen egy energia átalakító készüléknek fogható fel, amelynek csapjai és pálcikái a fényenergiát biokémiai elektromos potenciállá alakítják át, melyeket a látóideg továbbít az agy tarkólebenyében lévő látóközpontba, ahol tudatosodik a bejutott kép. Ezen energia átalakítás csak akkor folyik zavartalanul, ha A vitamin van jelen a retinában. Ennek hiányában a látás súlyos zavara jön létre. A retina legtöbb fényfelvevő receptora a sárga folton van. Normális törés esetén a fény legnagyobb része is ide jut, így a látás éles és ha a két szem együttműködése jó, akkor térhatású lesz a kép. A szem bármely részének működési zavara a látás megváltozásával járhat, ezért óvjuk, védjük szemünket a károsító hatásoktól.

/Folytatjuk/

H e l y r e i g a z i t á s

Lapunk szeptemberi számában a "Látásjavító és szemvédő készülék" című cikkbe sajnálatos módon sajtóhibák kerültek.

1. Nem készülékek, hanem "készülék".
2. A 18. sorban kezdődő mondat helyesen így hangzik:
"A belső tárcsához egy harmadik, 8 különböző nagyságu lyukkal ellátott kisebb korong kapcsolódik."
3. A harmadik bekezdésben szereplő név helyesen: dr. Buza Péter.
Szíves elnézésüket kérjük.

- . . -

Dr. Molnár Katalin: Nők részére

Holló Vera:

Téli bőrápolás

Ruházatunkat rendszeresen cseréljük, változtatjuk és természetesen minden évszakban másképpen öltözködünk. S melyik nő ne tenné ezt szívesen? Legértékesebb ruhánkat, a bőrünket egy életen keresztül viseljük. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy helyesen, mindenkor az időjárásnak megfelelően ápoljuk. Sokan azt hiszik, hogy télen azáltal védik legjobban bőrüket, ha minél kevesebbet tartózkodnak szabad levegőn. Ez az elképzelés helytelen. Friss, tiszta levegőre télen is szükségünk van. Mint a legnagyobb fedetlen bőrfelület, arcunk van leginkább kitéve hidegnek, szélnek, nedvességnek. Hidegben az erek összehúzódnak, a szövetek áthűlnek, s ha a hideg, széllel, vagy havazással jár együtt, bőrünk kiszárad. Eleinte ezek a hatások csak muló berepedéseket, szélkifújásokat, később azonban kisebb-nagyobb foku fagyásokat, maradandó szépséghibákat okoznak.

Szervezetünkben a meleg szállító eszköze a vér. A vér finom hajszálér-hálózatban terjed szét a bőrünkben, és így a testünk legfontosabb hőszabályozója is. A számtalan kis hajszálér ugyanis hidegben összehúzódik és megszűnik a hő leadása. Melegben az erek kitágulnak, ami viszont hő leadást és izzadást eredményez. A finom véredények már kisebb fagyártalomtól is elernyednek, s képtelenek a további rugalmas összehúzódásra, tárgulásra. Ha a hidegártalom gyakran ismétlődik, maradandó véredény tárgulatok jöhetnek létre, melyeket ugyan diatermiás égetéssel el lehet távolítani, mégis a megelőzés a legjobb védekezés. A megelőzés egyik módszere, a bőr edzése. Az edzettséghez az erek tornáztatása szükséges. Ezért az arcmosást az érzékeny bőrűeket kivéve, mindig hidegvizes öblítéssel fejezzük be. Így bőrünk vérkeringését fokozzuk és gyors alkalmazkodáshoz szoktatjuk. A védekezés másik módjáról is gondoskodik bőrünk, de nem eléggé. A bőr felületét ugyanis vékony zsiradék réteg borítja, mely a faggyu és verejtékmirigyek váladékából keletkezik. Ez a természetes védőköpeny akadályozza ugyan a túlzott lehülést, de ez önmagában kevés. Nemcsak azért, mert a szappanos mosás ezt a védőzsir-köpenyt leoldja a bőr felületéről, hanem, mert hidegben a mirigyek nem termelnek annyi faggyut és verejtéket, amennyi a bőr természetes védőrétegének fenntartásához elegendő volna.

Segítenünk kell tehát a bőr természetes védekező képességét helyreállítani. Ezt az eszkimók is tudják. Ők születésüktől kezdve fókazsirralkenik az arcukat és ezt a zsiradékot életük folyamán rétegről-rétegre halmozzák. Nem is ismerik a fagyást. Természetesen a mosdatlanságot nem kell utánózni. Hála a modern kozmetikai tudománynak, fókazsirra sincs szükség. Mielőtt a szabadba megyünk, arcunkat jól krémezzük be. Télen a felesleget nem kell letörölni. Nem mindegy, hogy milyen krémet használunk.

Olyan krémre van szükség, melynek zsiradék anyaga leginkább rokon a bőr zsiradék anyagával. A Vitamol nappali krém nemcsak a kiszáradástól védi a bőrt, hanem kitűnő hőszigetelő hatást is biztosít. Téli sétákhoz, sízéshez, sportokhoz a Vitamol éjszakai bőrtápláló krém még nagyobb védelmet nyújt. A téli füstös, szennyezett levegő fokozott veszélyt jelent a bőrre. Olyan kozmetikumokra van szükség, melyek kivédik, illetve gyógyítják a bőr apróbb károsodásait. A Vitamol arckrémek gazdag vitamin tartalmuk révén télen különösen nélkülözhetetlenek. Köztudott, hogy milyen fontos a vitamindús táplálkozás, hiszen a bőrnek is szüksége van vitaminokra. A Vitamol krémekben lévő vitaminkomplex fokozza bőr regenerálódását, és elősegíti a hámréteg védelmét. Élénkíti a bőr vérkeringését, megkönnyíti a tápanyagok felszívódását és védi a bőr természetes zsirtartalmát. A bőr legfelső rétege életünk folyamán szabályos ritmusban állandóan megújul. Ehhez kb. 30 napra van szükség. Bőrünk gyakorlatilag havonta ujjá születhet. Ez a bőrregeneráció csökken a korrallal, de lassul a téli hónapokban is. Tőlünk függ, hogy az újjászülető bőrünk szép és egészséges legyen.

- . -

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

VISELD A FEHÉR BOTOT!

Vidéki városaink közlekedésének ismertetését természetesen folytatni kívánjuk, de olvasóinktól számos olyan levelet kaptunk, amelyek a főváros tömegközlekedésének további ismertetésére ösztönöznek bennünket.

Világszerte a nagyvárosokban, így Budapesten is a tömegközlekedés fejlesztésében, korszerűsítésében a metroépítésnek van a legnagyobb szerepe. E fontos közlekedési eszköz igénybevétele viszont nekünk látássérülteknek - főleg az egyedül közlekedőknek - komoly nehézséget okoz. Rovatunkban a közelmúltban már foglalkoztunk a budapesti metroval, de ezek az írások elsősorban közlekedésbiztonsági kérdéseket érintettek.

Szóljunk most részletesebben a földalattiról.

A metró állomásainak kialakításánál a tervezők arra törekedtek, hogy ezek a célszerűség és a helyi adottságok figyelembevételével esztétikusak legyenek és kiképzésük egymástól eltérő legyen. Ez a körülmény a látó emberben kellemes benyomást kelt, segíti tájékozódását, a vakoknak viszont nagyon megnehezíti a közlekedést.

A metróállomások nagy része gyalogos aluljáró-rendszerhez csatlakozik. Ezek a következők: Déli pályaudvar, Batthyány tér, Deák tér, Astória, EMKE, Baross tér, Felszabadulás tér, Kálvin tér, Ferenc körút, Klinikák állomás és Nagyvárád tér.

Az Őrs vezér téri és a Pillangó utcai állomások felszíniek, a Népstadion és a Nagyvárád téri állomások pedig lépcsőn közelíthetők meg, a korábban felsorolt állomások mélyszintűek és mozgólépcsőn érhetők el.

A metró járatai villamos- és kombinált bérlettel, vagy egy forint viteldíj perselybe dobásával vehetők igénybe. Fontos tudni, hogy külön bejárat szolgál a bérleteseknek és külön bejárat a forinttal utazóknak. A bérlettel közlekedők még véletlenségből se kíséreljenek meg átjutni a perselyes folyosón, mert az érme bedobása nélkül a fotocellás automata egy lecsapódó kar segítségével utjukat állja, esetleg a hirtelen mechanikus beavatkozás sorstársainnál sérdülést okozhat. A nemlátó ember nagyon vigyázzon arra, hogy az állomások nagy részén három mozgólépcső található, melyeknek irányát az adott forgalmi helyzetnek megfelelően változtatni lehet, ezért mindig győződjünk meg arról, hogy melyik mozgólépcső működik és milyen irányba halad. A rendszeresen és egyedül közlekedők helyes, ha szinte megtanulják az utjuk során érintett állomások belső kiképzését, személyes biztonságuk érdekében.

Most képzeletbeli utazásra invitálom a tisztelt olvasót:

A Déli pályaudvarnál a gyalogos aluljáróból közelíthető meg a metró-állomás. A mozgólépcsőről leérve, mintegy 30-40 méter megtétele után jobbra érhető el az induló szerelvény. /Baloldalra az érkező járatok futnak be./ A Moszkva térnél a vonat hátsó kocsijától előre kell gyalogolni, ezért célszerűbb a Déli pályaudvarnál valahol a szerelvény elején beszállni. Az ellentéző irányból jövőt viszont a hátsó vagy a középső kocsi-val célszerű érkező. Az imént elmondottak a Batthyány térre is érvényesek, de hasonló a helyzet még az Emke és a Baross téri állomásokon is. A Deák térnél és az Astoriánál - az Őrs vezér téri irányban - a szerelvény végétől - budai irányban - a szerelvény elejétől közelíthető meg hamarabb a mozgólépcső. A Népstadion állomásnál - mint említettük - nincs mozgólépcső. Itt a keleti irányba haladó szerelvények első kocsijaihoz, a nyugati irányba haladó szerelvények utolsó kocsijaihoz vannak közelebb a feljáratok. A Népstadion állomás abban is eltér a többitől, hogy a közlekedő alagut szintjén a két különböző irányú vonalvezetést elválasztották. Az állomás ugyanis ugynevezett szakaszvégállomásként is üzemelhet. Az Őrs vezér téri felszíni végállomás mindkét vágányára befuthatnak szerelvények, attól függően, hogy melyik szabad. Fontos tudni, hogy a - Pillangó utcai állomás kivételével - a ki- és beszállás a baloldali ajtókon történik. Az Őrs vezér téri végállomáson a szabad vágányoktól függően - a vonat helyzetének megfelelően - váltakozva nyitják az ajtókat.

A kocsikon csak oldalülések vannak. A megállóokban a biztonsági sávot recézett anyagu, lábbal jól érzékelhető gumiszőnyeg jelzi, melyre csak akkor szabad rálépni, ha a szerelvény már beérkezett és ajtajai ki nyitáltak. Sorstársaink mielőtt a gumiszőnyegre lépnek, győződjenek meg arról, hogy az ajtóval körülbelül szemben vannak-e, nehogy előre haladva a két kocsi közé essenek.

/Folytatjuk/

- . -

Barna Zoltán: Zenei rovat

Kárpáti Tünde: Örök muzsika. Barna István könyvének ismertetése. /I.rész./

Az ókoriak komolyan hittek a zene mágikus hatalmában. A muzsikálás erő és elevenség volt életükben. Bájolás és teremtés. A mitikus időkről hirt adó Kalevala részlet nyitja meg Barna István: Örök muzsika című antológiáját. "Ott dalolgat Lemminkejnen-dalol kutat házterekre, Kut föl é aranyfödelet, Födélre aranyos vedret, abból ifjak vizet isznak, Szüz leányok szemet mosnak, Dalol kis tavat a térre, Kék kacsát a tó vizére, Sze me arany, ezüst a feje, Minden ujja réz nekije..."

Elbűvölő a nyelvi veretesség, erőteljes képalkotás, mely felénk sugárzik több ezer év távolából.

Egy multba vesző parttalan folyó hömpölygése a zenetörténet. Barna István nagyszerű vezetőként kísér minket kalandos utunkon, a zene birodalmában. Az egybegyűjtött számtalan dokumentum: eposz, kritika, levél, memoár, egyházatyai tanítás, újságcikk szatira, - könyvében és az olvasó emlékezetében egységes képpé formálódik. Az emberi kulturtörténet bölcsőjénél vagyunk, majd eltelik egy-két évezred, s a zene mágiáját nem sámánok művelik, hanem filozófusok elmélkednek róla. Koronként a nézőpont más és más, a ZENE viszont mindig önmaga marad újjászületéseiben is: embert formáló művészet.

Erről vallanak Platon dialogusai az Állam c. műben. A görögök a zenei nevelésnek nagy jelentőséget tulajdonítottak. A komoly, harci életre, sorssal való szembenézésre, megfelelő zene nevel: a dór hangnemben írott. A józan, becsületes, alkalmazkodó életformát a frig hangsorban dalolás biztosítja. Óvakodni kell a lyd és a többi puhány hangsortól, mely fel lazítja az erkölcsöket, és veszélyes az ifjuságra! Ez általunk megmo-

solygott zeneelméleti kérdéseken túl a mű egyik alapgondolata, hogy a zene elsősorban "nem az érzékek gyönyörködtetésére, hanem az ember harmonikus felépítésére, szenvedélyeinek megnyugtatóra szolgál." ... " a zene nem végződhet másutt, mint a szép szeretetében."

Az ezredfordulón élt Arezzoi Guido találta fel a máig is használt vonalrendszert, melyre a hangjegyeket írják, és ő vetette meg a szolmizáció alapjait is. Ő írja: "... némely gyakorlott zenész a hangsorok sajátosságait, hogy úgy mondjam, arcvonásait mihelyt meghallja, fölismeri, mint népek közt jártas ember a sokaságban körülnéz és külsejűk után megmondja: ez görög, ez spanyol, ez latin, ez germán.

Nem is csoda, ha a hangok sokféleségében gyönyörködik a hallás, hiszen a látás is a színek sokféleségén örvendezik, a szaglás a sokféle illatot élvez, és ezek váltakozásainak örül az izlés. Mert így hatol be csodálatos módon az élvezetes dolgok édessége a test ablakain a szív belsejébe". ... "egyvalaki a kithara édes hangjától olyan szenvedélyre gyulladt, hogy esztét vesztve egy leány szobájába akart betörni, de ahogy a játékos gyorsan megváltoztatta az érzéki modust, bűnbánattól hajtva szégyenkezve eltávozott."

Lám, a zene hatalma! Egy másik jeles tanulmányt lapozva /Elias Salomonis a 11. századból/ egy korabeli templom kóruspróbájára kukkanthatunk be, ahol a vezénylő "... adja meg sorrend szerint mindegyik énekesnek a maga hangját, és a könyv felett mérsékeltén integetve kezével jelzi nekik a szüneteket. De ha valamelyik halkán, vagy túlerősen énekel, vagy oda nem való hangokat vesz, akkor csendesesen mondja fülébe: gyengén énekelsz, túl keményen énekelsz, nagyon cifrázod a hangokat, - de úgy, hogy mások ne vegyék észre!"

Ne is legyenek az énekesek négynél többen, különben az egész elcsúfult és összekavarodik, nem mondható már négyszólamu éneklésnek, "hanem inkább sokhangu nevetésnek."

/Folytatjuk/

- . -

György Tamás: Technikai rovat

A RÁDIÓ

/általános ismertetés./
/I.rész/

A rádiózásról már volt szó, bizonyára emlékeznek még Popov és Marconi kísérleteiről szóló írásaimra. Ez volt az őskor. A mai igények azonban már egészen új megoldásokat kényszerítettek ki a készüléket gyártó cégek mérnökeiktől és technikusaitól. Természetesen nemcsak a vevőkészülékek terén születtek új megoldások, hanem az adástechnika is rengeteget fejlődött, a stúdiótechnikáról nem is beszélve.

Nézzük szép sorjában a rádiózás történetét.

Az első készüléktudományosok még a 2+1-es készülék állomáskereső gombját /gombjait/ csavargatták és rendkívüli boldogság töltötte el őket, ha egy távoli ország adóját fogták és felcsendült a dobozból a beszéd, vagy zene, kicsit torzan, a mai izlésünk, igényeink szerint majdnem élvezhetetlenül, de hát ki törődött akkor azzal. Megbabonázva hallgatták.

A kevés számú adó, mely a világon működött, viszonylag kis energiával szórta műsorát. Egymást nem zavarták, de a háztartásokban nem volt még annyi zavartkeltő elektromos gép, mint ma. A 2+1-es gépeket követték a 3+1-es, majd a 4+2-es, de még egyenes rendszerű gépek. Hogy mit jelentenek ezek a megjelölések, az egy kis magyarázatra szorul. Az első szám mindig azt mutatta, hogy a készülék jelerősítő része hány elektroncsövet tartalmaz, tehát hány fokozaton keresztül erősítik a jelet az antennától

a hangszóróig. A második szám a plusz jel után a készülék kiszolgáló egységét jelentette, ez szintén elektroncső volt /hálózati egyenirányító - varázsszem/. Ezeknek a készülékeknek a kezelése elég bonyolult volt. Minden egyes állomás beállítása után még legalább három gombbal kellett szabályozni a rendszert, hogy az adás élvezhető legyen. Külön kellett hangolni az antenna- és külön az ugynevezett visszacsatoló köröket. Ezek voltak az egyenes rendszerű vevők. Ez azt jelenti, hogy minden állomásra külön-külön rá kellett hangolni az egész rezgőkör sorozatot. Hogy ezt a problémát megszüntessék, kifejlesztették a szuperrendszerű vevőkészüléket, amely a mai napig is funkcionál. A szuper rendszer elve az, hogy a bejövő jelet nem külön-külön erősítik, hanem összekeverik a vevőben előállított jellel és ezt a jelet erősítik egy meghatározott középfrekvencián, majd a nagyfrekvenciás jelről leválasztják /egyenirányítják/ a hangfrekvenciás jelet és azt erősítőn keresztül vezetik a hangszóróba. Az adás ugynevezett amplitudo modulációval történik. Az amplitudo moduláció lényege a következő: a nagyfrekvenciás jel periódusszáma egy meghatározott érték. A Kossuth rádió frekvenciája pl. 539.03 kHz, ez a középhullám tartomány alsó részére esik. Erre a nagyfrekvenciás jelre ültetik a hangfrekvenciát, amely a jel amplitudóját modulálja, változtatja.

/Folytatjuk/

- . -

Tóth Lajos: Kulturális életünk eseménynaptára

Rendezvények Szövetségünk székházában.

1978. december 9-én, szombaton 15 órakor:

KISZ politikai műveltségi vetélkedő, elődöntő.
/Benevezni a helyszínen is lehet./

1978. december 10-én, vasárnap 10 órakor:

Az 1978. évi szavalóverseny országos döntője.

1978. december 15-én, pénteken 17 órakor:

KISZ klubrendezvény.

1978. december 16-án, szombaton 17.30 órakor:

A kamara ritkaságok c. sorozatban
Mandowsky Judit cseballóestje.
A hangverseny kivételesen a Bartók Béla
Zeneművészeti Szakiskola előadótermében lesz.
Cím: Bp. VI. Nagymező utca 1.
/Megközelíthető a 70-es és 78-as trolibusszal
a Népköztársaság utja megállóhelytől./

1978. december 17-én, vasárnap 16 órakor:

KISZ politikai műveltségi vetélkedő, döntő.

- . -

Dénes József: Sportrovat

Dosek Lajosné:

Világcsucs és magyar csucok a magyar-lengyel
atlétikai versenyen.

1977. augusztusában rendezték Poznanban az Eurosport I. versenyét vakok és gyengénlátók részére atlétikában, uszásban és Roll-Ball /csörgőlabda/ játékban. Ebben a három sportágban versengtek 18 európai ország

fiataljai a helyezésekért, ill. az érmeikért.

A Wesselényi Sportkör idén augusztusban látta vendégül a lengyel atlétákat kétoldalu találkozóán. A vendégek között volt a világcsucstartó Ryeard Kozuch, aki a 60 m-t 7.3 mp, a 100 m-t 12.2 mp alatt futja és a távolugrásban 5.57 m-t ért el, s ugyancsak ő tartja a világcsucok a vakok pentatlonversenyében is 4542 ponttal. Ugyancsak ebben a versenyszámban, csökkentlító kategóriában honfitársra, Andrzej Pawlik tartja a világcsucot 4848 ponttal. Ő is itt volt. A diszkoszvető Jan Bzegowski 33.72 m-es dobással új világcsucot állított fel. Czuth Gábor a "B" kategóriában 12.11 m-es dobással, új magyar csuccsal nyerte e számot. A súlylökésben a szovjet Denyiszevics a világcsucstartó, 12.54 m-rel. A vak és csökkentlító sportolók világrekordereit az angolok tartják nyilván a torontói Olimpia óta, melyet 1976-ban rendeztek a kanadaiak. Hazai eredményeink közel vannak a világcsucokhoz, sőt a régebbiek jobbak is, de a világcsucok nyilvántartásának, hitelesítésének nemzetközi szabályai vannak, melyeket hazai versenyeinke nem mindig követtünk eddig.

Az erős lengyel csapat ellen nagy küzdelmet vívtak fiaink, de végül is az összetett pontversenyben alulmaradtak 97:79 arányban, noha Oláh József új magyar csuccsal, 166 cm-rel nyerte a magasugrást a "B" kategóriában, s ő nyerte a 100 m-es síkfutást, a távolugrást és hármasugrást is; a diszkosz- és gerelyvetésben is hozott egy-egy pontot. Ezzel a kiváló teljesítményével 22 pontot szerzett csapatunknak. Mint már említettük, a súlylökést Czuth Gábor nyerte. Az "A" kategóriás Németh László a helyből hármasugrást új magyar csuccsal, 762 cm-rel nyerte. Hegedűs Béla a súlylökésben, 2 cm hátránnyal, 10.98 m-rel a második helyre szorult. A versenyszámok többségét a lengyel fiúk nyerték. A lányok versenyében, az "A" kategóriában nagy hátránnyal indultak a vendégek, mivel csak egy versenyzőt hoztak. Anna Szwedet. A kislabdahajításban tudott csak a két magyar versenyző közé ékelődni, akik megosztottak az első helyeken. Rév Miklósné a füleslabdadobást és távolugrást, Horváth Éva a 60 m-es síkfutást, súlylökést és a kislabdadobást nyerte. Az ő fölényes, 39:11 arányu győzelmük eredményezte az összesített magyar sikert 159:155 arányban.

A "B" kategóriában Maria Sobiech javított világcsucot diszkoszvetésben 24.52 m-rel. Pintér Mária magyar csuccsal, 23.06 m-rel második lett, 400 méteren Németh Lászlóné, füleslabdadobásban Pintér Mária, magasugrásban Tóth Istvánné győzött. Őt számban lengyel siker született.

A verseny tanulsága, hogy csak szorgalmas edzéssel lehet komoly versenyen helytállni. A lengyel csapat tagjai küzdenitűdásból is jól vizsgáztak, hisz sok esetben /a dobószámokban/ az utolsó kísérletükkel érték el legjobb eredményüket. Ez nekünk nem sikerült. A két lengyel "B" kategóriás lány minden számban indult, ki is fáradtak a verseny végére. Nálunk Tóth Istvánné vállalta a legnagyobb megterhelést. Pintér Mária és Németh Lászlóné kedvenc számaikban hozták az elvárt eredményt. A fiuknál Tóth Péter, László Ferenc, Szombati Zsigmond, Rév Miklós és Galambos József egészítették ki csapatunkat. Kellems meglepetés volt Voján István és Varju Mária ujoncok szereplése. - Érdeemes tehát ujoncokat, az általános iskolai uttörőversenyeken jól szereplő ifjúsági versenyzőket a sportkörben tovább versenyeztetni, különösen a gyorsaságot és ruganyosságot kivánó számokban. Az erő, állóképesség és technikai tudás a gyakorlottabb és így idősebb versenyzőknek kedvez. Sajnos, az utóbbi években azt tapasztaltuk, hogy az új életkörülményekben és lehetőségekben szinte elvesznek legjobb sportolóink és évek kellenek, míg újra visszatálnak. Pedig, ha a nemzetközi ranglistát nézzük, végzős tanulóink az európai élmezőnybe kerülhetnének. Ugyanigy vagyunk a vidék sportolóival is. Ha ott, ahol élnek és dolgoznak, edzenének, nyári versenyeinke indulnának, még nemzetközi találkozókon is képviselhetnék a magyar színeket.

Ez a maroknyi csapat elsősorban egészsége érdekében sportol, de valójában a válogatott keret szerepét is betöltheti, tudva azt is, hogy a nemzetközi versenyeken helytállása egyre nehezebbé válik.

Kuminka Györgyné: Uttörőrovat

Hireink

1978. szeptember 29-én rendeztük meg iskolánkban az első csapatgyűlésiinket.

Fényi Endréné csapatvezetőnk köszöntötte a pajtásokat és ismertette az éves munkatervet. Azt követően bemutattuk ünnepi műsorunkat.

Polgár István Emlékezés című versét Lázár Zsuzsa előadásában hallhattuk.

Szabó Lajos Bartók Béla négy népdal feldolgozását játszotta el zongorán. A zongorajátékot követően László Mária elszavalta Tasnádi Varga Éva Uttörődal című költeményét. Az énekkar előadásában két kórusművet hallottunk. Tóth Éva, a kisdobosok nevében fogadalmat tett. Nagy Vera, Vasvári István Uttörőjelvény című versét mondta el.

A műsort Rozemberczki Zoltán harmónikaszóolója zárta. Ezzel az ünnepélyes csapatgyűléssel nyitottuk meg az 1978-1979. uttörőévet.

...

1978. október 13-án öt tanulócsoporthoz és az intézet pedagógusai megtekintették a Várban található Munkásmozgalmi Múzeum kiállítását. A múzeumban gazdag anyag illusztrálja a hazánkban végbement gazdasági és társadalmi változásokat a XIX. század első felétől egészen napjainkig.

A vezető előadásában megismertük a magyar munkásmozgalom legjelentősebb állomásait. Nagy élmény volt számunkra, hogy egy korabeli bányász-lakás berendezését, a Népszava szerkesztőség butorait, a különféle szobrokat is megtekinthettük.

Domboru térképen érzékelhettük a Tanácsköztársaság idején zajló háborúk frontvonalait.

A kiállítás felkeltette érdeklődésünket és elhatároztuk, hogy a jövőben kisebb csoportokban még visszatérünk.

VIII. osztály

...

Látogatás a régi iskolában

Október hónapban szerte az országban ünnepségekre hívták azokat az embereket, akik a munka fáradalmait pihenik ki nyugdíjas éveikben. A Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona Uttörőszervezete is bekapcsolódott az ünnepség-sorozatba.

Október 20-ára meghívtuk intézetünkbe azokat a néniket, bácsikat, akik 40, 50, 60 évvel ezelőtt vettek búcsút ettől az iskolától, ahol hosszú éveket töltöttek.

A 2 órakor kezdődött ünnepségre a 8., 3. és a gyengénlátó 7. osztályos tanulók kísérték fel a "rég diákokat" a díszterembe. Dr. Méhes József igazgatónk meleg hangú köszöntése után a gyermekek vették át a szót. Rácz Marianna óvodás kis verssel, az Átmeneti B osztály tanulóival versekkel és énekekkel kedveskedtek a vendégeknek. Kroll Zsuzsanna 4. osztályos tanuló zongorajátéka után Major Krisztina 1. B osztályos tanuló Móra Ferenc A cinege cipője című versét szavalta el. Majd a 3. osztályos tanulók színes népi összeállítását követték. A díszteremben az ünnepséget Szabó Lajos 7. osztályos tanuló zongorajátéka zárta.

Ezután a régi diákokat a gyermekek végigkísérték az intézet folyosóin. A nénik, bácsik meghatódottan járták végig a tantermeket, zongoraszókat, társalgókat, hálókat. Évtizedes élmények elevenedtek fel.

Az intézet megtekintése után az ebédlőben vendégül láttuk a megjelenteket.

Örülünk, hogy sikerült a régi diákok vágyát teljesíteni s bizunk abban, hogy máskor is sor kerülhet ilyen találkozásra.

...

Fejtörő

A múlt havi kérdésekre a helyes válaszok:

1. Stromfeld Aurél, aki 1878 szeptember 19-én született, jelentős hadtu-
dós és tehetséges hadvezér volt. A magyar Tanácsköztársaság honvédő
háborúinak első és második szakaszában a vörös hadsereg vezérkari fő-
nöke volt.
2. Lev Tolsztoj ismertebb művei: Háboru és béke, Anna Karenina, Kozákok,
Karamazov testvérek, Iván Iljucs halála.
3. A vonósnégyes a következő hangszerekből áll: 2 hegedű, brácsa, cselló.
4. A következő olimpiát 1980-ban Moszkvában rendezik meg.
5. Összesen 12 kétjegyű számot lehet kialakítani.

A pontverseny állása:

Nyíró László 56 pont, Lázár Zsuzsa 54 pont, Szatmári Tibor 54 pont,
Czetli Imre 51 pont, Moldován Eszter 47 pont, Bölkény Ágota 41 pont,
Szabó Mária 35 pont, Vissy Imre 25 pont, Csuka Tibor 22 pont, Simon László
22 pont, Cserpán Zoltán 17 pont, Pokorni Tamás 10 pont.

E havi kérdések:

1. Milyen jelentős jubileumot ünnepel idén a Vakok és Gyengénlátók Or-
szágos Szövetsége?
2. Mit tudsz a Vörös postakocsi írójáról?
3. 25 esztendeje hunyt el Kálmán Imre. Melyik művét ismered?
4. A sakkozók közül 1978-ban ki szerezte meg és hány ponttal a világbaj-
noki címet?
5. Egy négytagu család éveinek száma összesen 64 év. Az idősebb gyermek
éveinek száma háromszorosa a fiatalabb gyermek éveinek. Az apa éveinek
száma az idősebb gyerek éveinek ötszöröse. Az anya éveinek száma a fia-
talabb gyermek éveinek tizenháromszorosa. Hány évesek a családtagok?

- . -

K ö z l e m é n y e k

160 cm magasságu, magas nyugdíjjal rendelkező, zenét, művészetet, társasá-
got kedvelő férfi házasság céljából megismerkedne /50-60 évig/ egyedül
álló nővel. Válaszokat az alábbi telefonszámra kér: 859-725 /csak az esti
órákban/.

Megértő élettársat keresek 65-75 év közötti férfi személyében. Leveleket
"Egyedül rossz" jellegre kérek a szerkesztőségbe.

23 éves, nyugdíjjal rendelkező, beszédhibás vak fiatalember házias sors-
társnő ismeretségét keresi házasság céljából. Címe: Kiss László Gyula,
9700. Szombathely, Aréna ut 1.

- . -

Innen-onnan

Az egyik osztrák vakügyi folyóirat, az "Unser Schaffen" komoly eredménny-
ként könyveli el, hogy az Alsó-Ausztria-i kormány apparátusába a személy-
zeti osztályra egy vak jogászt neveztek ki.

Hazánkban több lehetősége van a vak jogászoknak az elhelyezkedésre, még
akkor is, ha ez nálunk is nehézségekbe ütközik.

- . -